

Załącznik nr 2

dr Tomasz Dubowski
Zakład Prawa Europejskiego
Wydział Prawa
Uniwersytet w Białymstoku

Autoreferat

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych wnioskodawcy

1. Imię i nazwisko: Tomasz Dubowski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- 14 czerwca 2000 r. – licencjat w zakresie politologii, Wyższa Szkoła Dziennikarska im. Melchiora Wańkowicza w Warszawie, Wydział Politologii
- 26 marca 2004 r. – magister prawa, Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku
- 23 kwietnia 2009 r. – doktor nauk prawnych w zakresie prawa, Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, rozprawa doktorska: *Zasada równowagi instytucjonalnej w prawie wspólnotowym*, promotor: dr hab. Mieczysława Zdanowicz, prof. UwB

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- 01.07.2004 r. – 30.06.2005 r. – Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Białymstoku (koordynator)
- 01.10.2005 r. – 30.09.2009 r. – Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. St. Staszica w Białymstoku (asystent)
- 01.10.2009 r. – 30.09.2010 r. – Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Administracji w Siedlcach (asystent)
- 01.10.2010 r. – 30.08.2012 r. – Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Administracji w Siedlcach (adiunkt)

- 01.09.2012 r. – obecnie – Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Prawa (adiunkt w Zakładzie Prawa Europejskiego)

4. Wskazanie osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. W Dz. U. z 2016 r. poz. 1311)

a) tytuł osiągnięcia naukowego:

monografia pt. *Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa*

b) autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy

Tomasz Dubowski, *Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa*, Białystok 2017, Temida 2, recenzenci wydawniczy: prof. zw. dr hab. Zbigniew M. Doliwa-Klepacki, prof. UW dr hab. Robert Grzeszczak

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników

Aktywność Unii Europejskiej (UE) jako szczególnego typu organizacji międzynarodowej, obejmuje szereg dziedzin. Poza zagadnieniami ekonomiczno-gospodarczymi przedmiotem jej zainteresowania pozostają obecnie także inne, równie doniosłe, kwestie. Kompetencje Unii obejmują aktualnie obszary takie, jak m.in.: środowisko naturalne, ochrona konsumentów, transport, energia, pewne aspekty polityki społecznej czy tzw. przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Uwagę zwracają także kompetencje Unii Europejskiej w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) a także wspólnej polityki handlowej, współpracy na rzecz rozwoju czy pomocy humanitarnej składających się na sferę unijnych działań zewnętrznych. W powiązaniu z zewnętrznymi aspektami polityk wewnętrznych UE tworzą one obszar, dla którego pojęcie polityki zagranicznej UE wydaje się możliwym do zastosowania. Oczywiście, wskazane pojęcie tradycyjnie wiązane jest z określonego typu aktywnością państwa. Unia Europejska natomiast państwem nie jest. Stąd też jej polityka zagraniczna jawić się będzie jako aktywność charakteryzowana szeregiem cech szczególnych względem polityki zagranicznej prowadzonej przez państwo. Owe cechy pozostają przy tym pochodną charakteru Unii, a w tej mierze właściwym punktem

odniesienia zdaje się być kategoria organizacji międzynarodowej. Przypisywane tej kategorii właściwości będą więc definiować naturę unijnej polityki zagranicznej.

Wypada zatem zauważyć, iż zgodnie z wyrażoną w art. 5 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) zasadą przyznania, Unia działa wyłącznie w granicach kompetencji powierzonych jej przez państwa członkowskie. To wola państw wyznacza zakres przyznanych Unii uprawnień i skalę jej aktywności w określonych dziedzinach. Polityka zagraniczna nie jest w tej mierze wyjątkiem i również w tym obszarze wyrażona w Traktatach decyzja państw ma znaczenie kluczowe. W konsekwencji – ujmując rzecz w skrócie – polityka zagraniczna Unii obejmować będzie działania, do podejmowania których UE w konkretnych obszarach upoważniono. Jednocześnie za realizację tak pojmowanej polityki zagranicznej UE odpowiadają jej instytucje. One bowiem (art. 13 ust. 1 TUE) propagują wartości Unii, urzeczywistniają jej cele, służą jej interesom (oraz interesom obywateli i państw członkowskich) a także zapewniają spójność, skuteczność i ciągłość unijnych polityk i działań. Warto jednak podkreślić, iż w kontekście zewnętrznej aktywności UE określoną rolę pełnić się wydają również podmioty, które statusu instytucji nie posiadają, choć są z nimi silnie powiązane. Ich znaczenie, z punktu widzenia wskazanej działalności Unii, jest jednocześnie bardzo istotne. W tym zaś świetle urząd Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (dalej także jako Wysoki Przedstawiciel, WP) wydaje się pozostawać na pierwszym planie. Analizę owego urzędu, dokonywaną z perspektywy normatywnej, uczyniono przedmiotem wskazanej w lit. b) monografii.

Celem głównym zawartych w monografii rozważań stała się rekonstrukcja traktatowego modelu Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Osiągnięcie sformułowanego w ten sposób głównego celu naukowego możliwe było dzięki realizacji zespołu celów szczegółowych. Objęły one: ustalenie traktatowego modelu unijnej polityki zagranicznej, analizę motywów leżących u podstaw ustanowienia i rozwoju urzędu Wysokiego Przedstawiciela wraz z analizą ewolucji rozwiązań traktatowych w zakresie jego funkcjonowania, ustalenie głównych obszarów i kierunków działań Wysokiego Przedstawiciela wraz z katalogiem powierzonych mu funkcji a także określenie i analizę normatywnych rozwiązań w zakresie organizacyjnego statusu Wysokiego Przedstawiciela łącznie z identyfikacją i zbadaniem prawnych aspektów osadzenia WP w ramach unijnych instytucji oraz jego relacji w stosunku do podmiotów o innym charakterze. Jednocześnie, struktura pracy (obejmująca sześć rozdziałów merytorycznych poprzedzonych wstępem oraz

zwieńczonych zakończeniem) koresponduje z zaprezentowanymi jej celami. W ten sposób dokonano kompleksowej analizy Wysokiego Przedstawiciela postrzeganego jako ustalona traktatowo konstrukcja prawna, co – w określonym stopniu – zmierzać ma do uzupełnienia dorobku nauki prawa unijnego.

Tezę główną rozprawy sformułowano w sposób następujący: konstrukcja urzędu Wysokiego Przedstawiciela pozostaje swoistą kombinacją jego odrębnego organizacyjnie (i w tym sensie autonomicznego) charakteru i ścisłych strukturalnych powiązań z unijnymi instytucjami oraz podmiotami o innym statusie. Rozwiązanie to jest przy tym pochodną natury polityki zagranicznej UE i stanowić ma w założeniu odpowiedź na jej dostrzegalne deficyty. Specyfika unijnej aktywności zewnętrznej powoduje, iż kwestią kluczową w tym obszarze pozostaje tak umacnianie potencjału samej WPZiB (jako substratu politycznego owej aktywności) jak i spójności szeroko pojmowanej polityki zagranicznej Unii. Urząd Wysokiego Przedstawiciela spaja oba aspekty, a dzięki formule „wielokrotnego” umocowania organizacyjnego (*multi-hatting*) zyskuje odpowiedni fundament dla wykonywania powierzonych mu funkcji. Przeprowadzone w rozprawie badania (weryfikacja szeregu tez szczegółowych) wydają się potwierdzać prawdziwość tezy głównej.

Analiza modelu unijnej polityki zagranicznej pozwala stwierdzić, iż od lat pięćdziesiątych XX wieku jej rozwój charakteryzowała dychotomia między jej ekonomicznymi i politycznymi aspektami. Elementy integracji gospodarczej stały się polem zainteresowania i kompetencji Wspólnot i kształtującego się w ich ramach reżimu ponadnarodowego. Ambicje natury politycznej z kolei, mimo podejmowanych prób poddania ich podobnym mechanizmom, przyjęły zasadniczo formułę współpracy międzyrządowej. Nadanie Europejskiej Współpracy Politycznej (EWP) podstaw traktatowych (wraz z przyjęciem Jednolitego Aktu Europejskiego) nie oznaczało likwidacji jej odrębności względem nurtu ponadnarodowego. Stan ten utrzymał się także po ustanowieniu Unii Europejskiej, a WPZiB jako kontynuator EWP pozostaje polityką poddaną szczególnym zasadom i regułom. W konsekwencji jej odrębność względem pozostałych polityk unijnych manifestuje się na wielu płaszczyznach – od obecnej systematyki Traktatów po szczegółowe rozwiązania instytucjonalno-proceduralne. Zarysowany u progu funkcjonowania EWP dualizm znajduje tym samym odzwierciedlenie także w aktualnym stanie prawnym i pozostaje czynnikiem w sposób konsekwentny definiującym kształt polityki zagranicznej Unii. Dodać należy również, iż ponadnarodowy trzon aktywności zewnętrznej UE uzupełniają polityki wewnętrzne, posiadające określony

potencjał zewnętrzny. W efekcie pojmowana szeroko unijna polityka zagraniczna pozostaje sferą rozległą i wielopłaszczyznową, a jej swoista fragmentacja staje się wyraźna. Ten jej charakter, jej obecny kształt generować może przy tym potrzebę wprowadzenia określonych rozwiązań instytucjonalnych – czy szerzej – organizacyjnych. Mogą one bowiem, jak wykazano, stać się narzędziem ograniczania wskazanych deficytów polityki zagranicznej Unii, pozwalają wzmocnić potencjał i rozpoznawalność jej *stricte* politycznych elementów (WPZiB), stają się również instrumentem wzmocnienia jej spójności.

Powyższe ustalenia wydaje się potwierdzać analiza genezy i ewolucja urzędu Wysokiego Przedstawiciela. Wskazuje ona, iż urząd ten od samego początku w sposób oczywisty i naturalny związany był z rozwojem polityki zagranicznej Unii i na określonym etapie rozwoju UE włączony został do jej struktury organizacyjnej. W ten sposób WP, jako element reform unijnych ram instytucjonalnych, stać się miał czynnikiem reformy szeroko pojmowanej polityki zagranicznej Unii, reformy zmierzającej ku podniesieniu poziomu jej spójności i skuteczności. Tym samym uznać należy, iż w procesie modyfikacji Traktatów uwzględniono wagę odpowiedniej konstrukcji unijnych ram instytucjonalnych dla efektywności działań zewnętrznych Unii. Stąd przeobrażenia oraz obecny stan i specyfikę unijnej polityki zagranicznej traktować należy zarówno jako element uzasadniający konieczność ustanowienia urzędu Wysokiego Przedstawiciela jak i wyznaczający kierunek jego rozwoju, aż po finalny kształt koncepcji WP ustalony Traktatem z Lizbony. Stwierdzić jednocześnie należy, iż rozwój koncepcji WP koncentrował się na odnalezieniu takiej jego formuły i osadzenia go w strukturze organizacyjnej Unii, która zapewni dostateczną identyfikację personalną WPZiB przy jednoczesnym zapewnieniu spójności między nią jako politycznym substratem aktywności zewnętrznej Unii a pozostałymi obszarami unijnych działań zewnętrznych. Zauważyć jednak należy, iż oba aspekty na kolejnych etapach rozwoju koncepcji WP zyskiwały różną wagę. Pierwotnie najsilniej eksponowaną wydaje się rola Wysokiego Przedstawiciela jako podmiotu personifikującego WPZiB, wzmocniającego jej zewnętrzną identyfikację i tożsamość. W pracach nad Traktatem z Amsterdamu podkreślano jednak także, iż WP powinien zostać powiązany z ramami instytucjonalnymi Unii. Miało to wspomagać koordynację działań unijnych instytucji, a w konsekwencji spójność działań zewnętrznych Unii. Ten aspekt stopniowo zyskiwał na znaczeniu, choć oczywiście Wysoki Przedstawiciel wciąż pozostawać miał „twarzą i głosem” WPZiB, jej wykonawcą. W ten sposób Wysoki Przedstawiciel łączy w sobie oba wskazane aspekty, a ustalone Traktatem z

Lizbony podstawy prawne jego funkcjonowania zdają się to potwierdzać. Traktaty nakładają bowiem na WP dwa zasadnicze obowiązki – realizację WPZiB oraz zapewnianie spójności polityki zagranicznej Unii. W ścisłym związku ze wskazaną koncepcją WP pozostaje zarówno zakres jego kompetencji (i obowiązków) jak i model powiązania go z instytucjami UE oraz podmiotami o innym statusie.

Wskazane obowiązki wydają się jednocześnie wyznaczać podstawowe kierunki działań Wysokiego Przedstawiciela. W ich ramach dokonano natomiast identyfikacji katalogu powierzonych WP funkcji. Odwołano się przy tym do utrwalonego w polskiej literaturze prawa unijnego pojęcia funkcji, zgodnie z którym pozostają one zbiorami szczegółowych kompetencji określonego podmiotu. Jako takie obejmują uprawnienia (obowiązki) bliskie sobie z perspektywy generalnego profilu owego podmiotu i głównych osi, wokół których koncentruje się jego aktywność. Wykorzystując walor systematyzujący pojmowanych w ten sposób funkcji zaproponowano ich katalog w odniesieniu do Wysokiego Przedstawiciela. Ustalono, iż szeroki zakres szczegółowych kompetencji WP uszeregować można w ramach katalogu obejmującego funkcje programująco-inicjatywne, reprezentacyjne, koordynacyjne i zarządcze a także konsultacyjne, sprawozdawcze i koncyliacyjne. Przeprowadzone w pracy analizy wskazują jednak, co warto zauważyć, iż niektóre z kompetencji WP mogą przekraczać ramy jednej tylko funkcji. Natomiast w ramach określonej funkcji WP konkretne uprawnienia pozostają także w pewnych relacjach np. wzajemnie się uzupełniając. Co więcej, podkreślić należy, iż poszczególne funkcje Wysokiego Przedstawiciela w różnym stopniu wpisują się w główne kierunki jego działalności. Tytułem przykładu wskazać wypada, iż funkcje programująco-inicjatywne (czy reprezentacyjne) mieszczą się w głównej mierze w procesie kształtowania i realizacji WPZiB. Tymczasem funkcje koordynacyjne i zarządcze oscylują głównie wokół zapewniania spójności unijnej polityki zagranicznej. Przeprowadzone w pracy analizy prowadzą także do wniosku, iż zakres oraz natura funkcji Wysokiego Przedstawiciela pozostają w ścisłym związku z konstrukcją jego umocowania w strukturze organizacyjnej Unii. Otóż wydaje się, iż realizacja poszczególnych funkcji możliwa jest – bądź wyraźnie ułatwiona – również dzięki włączeniu WP w ramy instytucjonalne Unii oraz osadzeniu go w fonie innego typu podmiotów, takich jak m.in. Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ). Dostrzegalne połączenie indywidualnej aktywności WP (jako wyodrębnionego podmiotu) z aktywnością na poziomie instytucji UE (i innych podmiotów) ma przy tym znaczenie z punktu widzenia wszystkich jego funkcji – zarówno tych, które koncentrują się

wokół spójności polityki zagranicznej Unii jak i tych, które łączą się z realizacją (i personalizacją) WPZiB.

W konsekwencji uznać należy, iż potencjał Wysokiego Przedstawiciela oceniany z punktu widzenia głównych kierunków jego działalności zależy nie tylko od zakresu kompetencji składających się na zestaw powierzonych mu funkcji lecz także od sposobu, modelu włączenia go w strukturę organizacyjną Unii. Analizy przeprowadzone w pracy w odniesieniu do statusu organizacyjnego WP prowadzą natomiast do następujących wniosków.

Przede wszystkim uznać należy, iż Wysoki Przedstawiciel pozostaje podmiotem wyodrębnionym organizacyjnie i posiadającym autonomiczny status. Argumentów na poparcie niniejszej tezy dostarczają m.in. postanowienia traktatowe regulujące proces wyboru WP oraz czasowy zakres jego mandatu a także utrwalona w tej mierze praktyka. Otóż Wysoki Przedstawiciel mianowany jest jako odrębny podmiot w ramach stosownej – przypisanej samemu WP – procedury. Okres pełnienia funkcji WP (jej zakończenie) Traktaty również regulują w przepisach poświęconych wprost Wysokiemu Przedstawicielowi jako wyodrębnionemu podmiotowi. W podobny sposób – samemu WP – powierzane są w Traktatach określone kompetencje (i obowiązki). Owszem, analiza owych przepisów pozwala zidentyfikować pewne powiązania między wyborem WP a procesem wyłaniania składu Komisji. Zbadana praktyka wskazuje także, iż okres pełnienia mandatu WP jest również silnie powiązany z kadencją tej instytucji, jakkolwiek Traktaty obu kadencji nie utożsamiają. Przyjęte rozwiązania nie wydają się jednak zaprzeczać organizacyjnemu wyodrębnieniu Wysokiego Przedstawiciela. Są przy tym zrozumiałe, wzięwszy pod uwagę fakt, iż Wysoki Przedstawiciel pełni jednocześnie funkcję jednego z wiceprzewodniczących Komisji. Co więcej, widoczny jest także określony typ uczestnictwa WP w ramach innych instytucji Unii. Punktem wyjścia wydaje się jednak konsekwentnie pozostawać wyodrębniony organizacyjnie urząd Wysokiego Przedstawiciela, któremu Traktaty powierzają określoną rolę w ramach unijnych instytucji i innych podmiotów.

Powyższe rozwiązania prowadzą do kolejnego wniosku. Otóż status organizacyjny Wysokiego przedstawiciela staje się swoistą kombinacją jego wyodrębnienia i organizacyjnych powiązań z instytucjami Unii Europejskiej oraz innego typu podmiotami. Skala i charakter owych powiązań pozwalają jednocześnie określić formułę organizacyjnego osadzenia WP mianem wielokrotnego umocowania (*multi-hatting*) – będąc podmiotem wyodrębnionym organizacyjnie WP pozostaje jednak również przewodniczącym jednego ze

składów Rady (Rada ds. Zagranicznych) oraz wiceprzewodniczącym Komisji. Bierze on także udział w pracach Rady Europejskiej, niewątpliwe są także jego strukturalne powiązania z podmiotami takimi jak ESDZ czy np. Europejska Agencja Obrony (EAO). W toku prowadzonych analiz ustalono także, że formuła *multi-hatting* ma znaczenie z perspektywy głównych kierunków działalności WP wypełnianych stosownym zestawem jego funkcji. Wydaje się oto, ujmując rzecz w niezbędnym uproszczeniu, iż indywidualny „kapeluszyk” (*hat*) organizacyjny WP wiodące znaczenie zdaje się posiadać w kontekście realizacji WPZiB oraz jej personifikacji. Osadzenie WP w ramach instytucji i innego typu podmiotów – bez względu na jego charakter w konkretnym przypadku – wydaje się z kolei kluczowym w zakresie zapewniania spójności polityki zagranicznej Unii.

W uzupełnieniu rozważań dotyczących statusu organizacyjnego Wysokiego Przedstawiciela podjęto też próbę ustalenia jego charakteru prawnego. Punktem wyjścia w tym zakresie uczyniono traktatowe kategorie instytucji, organów i jednostek organizacyjnych. W świetle art. 13 ust 1 TUE Wysoki Przedstawiciel z pewnością nie należy do grupy instytucji UE, jakkolwiek jego silne związki z Radą, Komisją czy Radą Europejską są ewidentne. Problematycznym pozostaje natomiast zagadnienie kwalifikacji WP jako unijnego organu. Co do zasady Traktaty nie uznają WP wprost za organ (czy jednostkę organizacyjną) Unii. Warto jednak zauważyć, iż – inaczej niż w odniesieniu do instytucji UE – w przypadku organów i jednostek organizacyjnych zasadniczo brak w Traktatach ich katalogu. Stąd w wymiarze formalnym można byłoby przyjąć, iż WP pozostaje organem Unii (choć bezpośrednio organem nie nazwanym) jako podmiot pozostający poza grupą unijnych instytucji. W tym ujęciu jednak kwalifikacja WP jako organu Unii (określanego w literaturze mianem *sui generis* organu WPZiB) posiada głównie porządkujące znaczenie. Wymiar formalny zagadnienia należy więc uzupełnić analizą aspektu materialnego. W tym natomiast obszarze dostrzec należy, iż Wysokiemu Przedstawicielowi powierzono określone kompetencje (i obowiązki) jako samodzielnemu podmiotowi, zaś jego organizacyjno-prawna odrębność wydaje się niewątpliwa. Dowodzą tego zarówno ustalenia dotyczące wyboru i kadencji WP jak i jego funkcji. Dodatkowo, analiza aktów prawa wtórnego UE odnoszących się do funkcjonowania Wysokiego Przedstawiciela dowiodła, iż wypełnia on funkcje organu (np. powołującego) w stosunku do określonych elementów struktury organizacyjnej Unii (ESDZ), w tym charakterze występuje. W tym natomiast zakresie możliwa staje się także sądowa weryfikacja jego działań, co również jest czynnikiem charakteryzującym kategorię

organów (i jednostek organizacyjnych) Unii Europejskiej. Owszem, spod kontroli sądowej wyłączono WPZiB, a stanowi ona przecież jedną z głównych dziedzin zainteresowania Wysokiego Przedstawiciela. Niemniej poza tym obszarem kontrola tego rodzaju (a także kontrola pozasądowa) nie jest wykluczona. Wydaje się ją dopuszczać Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich i wypada uznać, iż jest to kontrola działań WP pojmowanego jako unijny organ, choć zastrzec należy, iż oba podmioty do rozpatrywanej kwestii odnoszą się pośrednio, a materiał orzeczniczy w tej mierze nie jest obszerny. Tym samym jednak stwierdzić można, iż określony traktatowo status organów i jednostek organizacyjnych UE odnosi się również do Wysokiego Przedstawiciela. Innymi słowy – WP zdaje się posiadać cechy charakteryzujące traktatową kategorię organów (i jednostek organizacyjnych), zdaje się wypełniać kryteria ową kategorię definiujące. Występując zatem w określonym kontekście organizacyjnym Wysoki Przedstawiciel rolę organu Unii pełni i jako organ UE może być postrzegany i oceniany.

Analiza statusu organizacyjnego Wysokiego Przedstawiciela wskazuje, jak podkreślono wyżej, na jego silne strukturalne związki z unijnymi instytucjami. Manifestują się one w zasadzie w każdym aspekcie funkcjonowania WP i stanowią swoisty rdzeń formuły *multi-hatting* definiującej naturę WP jako unijnego organu. Wpisują się także silnie w zadania powierzone WP w zakresie spójności unijnej polityki zagranicznej. Charakter relacji między WP a instytucjami Unii wymagał zatem badania, które skoncentrowano wokół osadzenia WP w ramach Komisji, Rady oraz Rady Europejskiej. Pogłębiona analiza umocowania Wysokiego Przedstawiciela w ramach wskazanych instytucji prowadzi przy tym do wniosku, iż charakter owego umocowania w każdym przypadku posiada inną naturę. Zasadniczo jednak uczestnictwo WP – nawet jeśli w odmiennym charakterze – w ramach unijnych instytucji wypada postrzegać jako rozwiązanie ukierunkowane na wzmocnienie spójności polityki zagranicznej Unii.

W łonie Komisji (KE), z mocy prawa, WP pozostaje jednym z jej wiceprzewodniczących. Na tym poziomie Wysoki Przedstawiciel odpowiada za obowiązki KE w dziedzinie stosunków zewnętrznych oraz koordynację innych aspektów działań zewnętrznych Unii (art. 18 ust. 4 TUE). Jednocześnie szczegółowy zakres zadań WP jako wiceprzewodniczącego Komisji określany jest zasadniczo decyzją jej przewodniczącego. Na tej podstawie WP przewodniczy m.in. tzw. Grupie Komisarzy ds. Działań Zewnętrznych (GKDZ). Należy przy tym zauważyć, iż osadzenie WP w ramach Komisji w charakterze jej wiceprzewodniczącego znajduje –

sygnalizowane wcześniej – odzwierciedlenie w procesie wyboru i określania kadencji Wysokiego Przedstawiciela. W praktyce zbiega się on czasowo z procesem wyłaniania składu Komisji i okresem jej urzędowania. Co więcej, WP pozostaje podmiotem wyodrębnionym organizacyjnie i w tym wymiarze silnie zakorzenionym w unijnej WPZiB. Umocowanie go w ramach Komisji staje się więc czynnikiem łączącym WPZiB z zadaniami Komisji w pozostałych dziedzinach działań zewnętrznych Unii. Wysoki Przedstawiciel staje się w ten sposób organem spajającym różne nurty unijnej aktywności zewnętrznej. Sam natomiast fakt wiceprzewodnictwa w Komisji i wynikający stąd zakres zadań (m.in. rola w GKDZ) może mieć też znaczenie z perspektywy spójności działań Komisji jako instytucji UE czyli także w układzie intra-instytucjonalnym.

Jednocześnie Wysokiemu Przedstawicielowi powierzono przewodniczenie Radzie do Spraw Zagranicznych (RSZ) i w tym świetle jego wpływ na działania tej instytucji wydaje się istotny. Na wskazanym poziomie WP ma możliwość oddziaływania na aktywność Rady w obszarze unijnej polityki zagranicznej, a podkreślić należy, iż instytucja ta posiada kompetencje w odniesieniu do całości działań zewnętrznych Unii, łącznie ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa. Dostrzec jednak należy, iż WP pozostawiono poza ramami Rady do Spraw Ogólnych oraz do Spraw Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, a oba te składy posiadają przecież określony wpływ na politykę zagraniczną Unii. Przewodniczą im jednocześnie przedstawiciele państw członkowskich. W konsekwencji zatem, owa swoista dywersyfikacja przewodnictwa składów Rady, w różnym stopniu odpowiedzialnych za działania zewnętrzne Unii, może generować pewne napięcia i tarcia wewnątrz Rady. To z kolei może mieć znaczenie z perspektywy spójności działań zewnętrznych Unii. Wydaje się jednak, iż uwzględniając naturę Rady jako instytucji UE i indywidualny charakter WP (oraz zakres powierzonych mu funkcji) analizowane rozwiązanie wydaje się akceptowalne. Należy również wskazać, iż przyjęty sposób umocowania WP w Radzie, nawet jeśli daleki od doskonałości, zapewnia organizacyjną łączność między RSZ a Komisją. W ramach obu podmiotów – jakkolwiek w różnym charakterze – WP uczestniczy, co staje się istotnym czynnikiem zapewniania spójności międzyinstytucjonalnej w Unii. Co więcej, biorąc pod uwagę skład Rady, osadzenie w jej ramach WP daje mu możliwość oddziaływania na spójność w wymiarze wertykalnym w relacji UE – państwa członkowskie. Obie kwestie mogą zaś mieć znaczenie dla koherentności i efektywności unijnej polityki zagranicznej.

Wysoki Przedstawiciel (art. 15 ust. 2 TUE) uczestniczy także w pracach Rady Europejskiej (RE) i wydaje się, iż zdefiniowana w ten sposób pozycja WP w ramach tej instytucji nie jest silna. Wypada jednak uznać, iż Traktaty nie uniemożliwiają WP odgrywania bardziej aktywnej roli w Radzie Europejskiej niż sama bierna obserwacja jej działań. W szczególności, na tym poziomie dopuszczalną wydaje się inicjatywna aktywność WP w zakresie obszarów podległych właściwości Rady Europejskiej. Obejmują one również WPZiB, która pozostaje też naturalnym obszarem zainteresowania Wysokiego Przedstawiciela. Uwagę zwraca przy tym relacja między WP a przewodniczącym Rady Europejskiej. Otóż dochodzi tu do pewnego zbiegu właściwości obu podmiotów. Przewodniczący Rady Europejskiej zapewnia Unii reprezentację zewnętrzną w sprawach dotyczących WPZiB, jakkolwiek czyni to bez uszczerbku dla uprawnień Wysokiego Przedstawiciela (art. 15 ust. 6 TUE). Czyni to również „na swoim poziomie” i w zakresie „swej właściwości”, przy czym Traktaty pojęć tych nie precyzują. W tym świetle, jak wykazano, szczególnego znaczenia nabiera zatem praktyka kooperacji między WP a przewodniczącym Rady Europejskiej, która wydaje się wciąż kształtować. Owszem, przyjęte rozwiązanie może generować sytuacje sporne i potencjalne pole napięć między wskazanymi podmiotami. Z drugiej jednak strony stosunkowo ogólna (i w konsekwencji elastyczna) regulacja traktatowa w tej mierze ma szansę wymuszać taką formułę współpracy między WP a przewodniczącym RE, przy której realizacja WPZiB będzie sprawna i efektywna. Wreszcie zauważyć należy, iż umocowanie Wysokiego Przedstawiciela w ramach RE – ponownie – staje się czynnikiem instytucjonalnej spójności unijnej polityki zagranicznej. Osoba WP spaja, łączy bowiem aktywność trzech unijnych instytucji w szerokim zakresie za politykę tę odpowiedzialnych. Należy też uznać, iż obecność WP w Radzie Europejskiej – podobnie jak w przypadku RSZ – może stać się instrumentem spójności wertykalnej, która również, z perspektywy działań zewnętrznych UE, posiada określone znaczenie.

Przeprowadzone w pracy analizy dowodzą zatem, iż Wysokiego Przedstawiciela, pozostającego podmiotem wyodrębnionym organizacyjnie, osadzono w ramach instytucji o różnej naturze. Sposób umocowania WP w Komisji, Radzie oraz Radzie Europejskiej ma także różny charakter. Wydaje się przy tym, iż zabieg ten ma znaczenie przede wszystkim z punktu widzenia spójności działań Unii Europejskiej – tak międzyinstytucjonalnej, jak i intra-instytucjonalnej a także spójności na linii Unia Państwa członkowskie (wertykalnej). W tym świetle wydaje się, iż faktycznie osadzenie WP w ramach unijnych instytucji obliczono

głównie na podniesienie koherentnego charakteru polityki zagranicznej Unii oraz jej efektywności. Indywidualny mandat WP jako unijnego organu wydaje się tym samym najsilniej powiązany z podnoszeniem potencjału samej WPZiB jako szczególnego elementu unijnej aktywności zewnętrznej.

Powiązania organizacyjne Wysokiego Przedstawiciela mają jednak szerszy wymiar niż samo umocowanie go w ramach instytucji Unii. Obejmują one relacje z podmiotami, które statusu instytucji nie posiadają. W tym zakresie zidentyfikować można związki WP z Europejską Służbą Działań Zewnętrznych a także z Europejską Agencją Obrony (EAO), Centrum Satelitarnym Unii Europejskiej (SATCEN), Europejskim Kolegium Bezpieczeństwa i Obrony (EKBiO) oraz Instytutem Unii Europejskiej Studiów nad Bezpieczeństwem (IUESB). Powiązania ze wskazanymi podmiotami także poddano analizie.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, iż sposób powiązania Wysokiego Przedstawiciela ze wskazanymi podmiotami wydaje się zapewniać mu instrumentarium niezbędne do wzmacniania potencjału WPZiB oraz spójności polityki zagranicznej Unii. Dostrzec także należy, iż charakter relacji WP z ESDZ oraz EAO, SATCEN, EKBiO i IUESB jest różny – podobnie jak różny jest status WP w ramach unijnych instytucji.

W odniesieniu do Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych stwierdzić należy, iż Wysoki Przedstawiciel występuje w roli jej zwierzchnika, co przejawia się tak w sposobie formalnego osadzenia go w strukturze Służby jak i w jego pozycji względem jej personelu. Co więcej, zadaniem wiodącym ESDZ wydaje się wspieranie WP w realizacji powierzonego mu mandatu, co wydaje się w sposób ewidentny potwierdzać jej podległość względem WP i czyni z niej swego rodzaju aparat wspomagający Wysokiego Przedstawiciela. Biorąc jednocześnie pod uwagę zakres mandatu WP przyznać wypada, iż ESDZ wspierać ma WP w realizacji WPZiB, co stosowne akty prawa UE dość wyraźnie podkreślają. W tym zakresie na plan pierwszy wydaje się przy tym wysuwać wsparcie WP jako wyodrębnionego organizacyjnie, samodzielnego podmiotu. Służba pozostaje jednak także czynnikiem wspierającym WP w zapewnianiu spójności polityce zagranicznej Unii. To bowiem również element mandatu Wysokiego Przedstawiciela. Co istotne w tym kontekście, ESDZ wspiera WP też w odniesieniu do jego zadań w ramach Komisji oraz udziela wsparcia unijnym instytucjom. W ten natomiast sposób rola ESDZ w zachowaniu koherentnego charakteru unijnej polityki zagranicznej wydaje się przejawiać określony potencjał, z perspektywy WP jako jej zwierzchnika z pewnością szczególnie ważny.

W przypadku EAO, SATCEN, EKBiO oraz IUESB sytuacja, jak ustalono, przedstawia się w inny sposób. Otóż działalność tych podmiotów koncentruje się nie tyle wokół wspierania samego WP, co wokół WPZiB oraz stanowiącej jej integralną część wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Wspomaganie WP jako wyodrębnionego organizacyjnie podmiotu – inaczej niż w przypadku ESDZ – ma tu mniej bezpośredni wymiar i odbywa się poprzez wzmacnianie potencjału polityk, które wprost mieszczą się w obszarze zainteresowania Wysokiego Przedstawiciela. W konsekwencji jednak powiązanie organizacyjne WP ze wskazanymi podmiotami i zapewnienie mu wpływu na ich aktywność znajduje uzasadnienie. Wykazano przy tym także, iż natura powiązań WP z owymi czterema podmiotami nie jest tożsama. Można ją jednak w dużej mierze sprowadzić do zwierzchnictwa, bądź do swego rodzaju kierownictwa operacyjnego, przy zachowaniu politycznego nadzoru Rady nad ich działalnością. Zauważyć należy także, iż przyjęte w tym zakresie rozwiązania mogą przyczynić się do zachowania (wzmacniania) spójności polityki zagranicznej Unii. Nawet jeśli nadzór polityczny nad wskazanymi podmiotami sprawuje Rada, wypada zauważyć, iż czyni to często poprzez Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa. Na jego zaś czele stoi reprezentant Wysokiego Przedstawiciela. Sam WP przewodniczy też jednemu ze składów Rady, co z punktu widzenia spójności działań Unii nie pozostaje bez znaczenia. Tym samym, z perspektywy mandatu powierzonego Wysokiemu Przedstawicielowi istotne znaczenie – poza umocowaniem w ramach unijnych instytucji – zyskuje włączenie go w strukturę podmiotów statusu instytucji nieposiadających.

Przeprowadzone w pracy analizy, których efekty w ujęciu syntetycznym przedstawiono wyżej, wydają się potwierdzać tezę główną rozprawy. Oto kształt unijnej polityki zagranicznej zakłada pewien stopień jej fragmentacji, czego głównym przejawem jest szczególnie charakter WPZiB względem pozostałych obszarów działań zewnętrznych Unii. W efekcie niezwykle istotną staje się kwestia personifikacji owej polityki (wzmocnienie jej rozpoznawalności i potencjału) oraz spójności pojmowanej szeroko polityki zagranicznej Unii. Z tej perspektywy waga rozwiązań traktatowych w zakresie struktury organizacyjnej UE pozostaje istotna. Ustanowienie i rozwój koncepcji Wysokiego Przedstawiciela pozostaje w tym kontekście swego rodzaju odpowiedzią na postulaty generowane charakterem unijnej polityki zagranicznej. Jako wyodrębniony organizacyjnie podmiot, któremu można przypisać status organu UE personalizować ma WPZiB (zapewniać jej „twarz i głos”), a jednocześnie wspierać koherentny charakter działań zewnętrznych Unii. Wskazane aspekty stanowią oś

wyznaczającą kształt katalogu funkcji WP a także naturę jego statusu organizacyjnego. W tej mierze uwidacznia się interesująca kombinacja organizacyjnej odrębności WP (i pewnej jego autonomii) z silnym strukturalnym umocowaniem go w ramach instytucji Unii oraz podmiotów o innym charakterze. Połączenie odrębności organizacyjnej Wysokiego Przedstawiciela z jego uczestnictwem w łonie instytucji i innych podmiotów wydaje się przy tym rozwiązaniem umożliwiającym mu realizację funkcji, a – w rezultacie – zapewnianie WPZiB dostatecznego stopnia rozpoznawalności oraz wzmacnianie spójności polityki zagranicznej Unii Europejskiej. Innymi słowy – wskazane tu zadania WP mogą być realizowane nie tylko dzięki odpowiedniemu zakresowi kompetencji. Warunkiem niezbędnym w tej mierze wydaje się też swoista multiplikacja poziomów organizacyjnych, na których kompetencje te są wykonywane. Dzięki zapewnieniu WP odrębności (indywidualnego charakteru) i jednoczesnym powiązaniu go z określonymi podmiotami zyskuje on „organizacyjne instrumentarium” do realizacji powierzonych mu zadań. Stąd ów szczególny status organizacyjny WP, pozostając pochodną natury unijnej polityki zagranicznej (odpowiedzią na wynikające z jej natury wyzwania), staje się rozwiązaniem pożądanym czy wręcz koniecznym.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Moje osiągnięcia naukowe – poza zaprezentowaną wyżej monografią – koncentrują się wokół trzech zagadnień: instytucjonalnych (ustrojowych) aspektów funkcjonowania Unii Europejskiej, polityki zagranicznej Unii Europejskiej oraz reżimu granicznego Unii Europejskiej i wybranych aspektów unijnej polityki migracyjnej. Obejmują także opracowania wybiegające poza zakres wskazanych dziedzin, a dotyczące wybranych aspektów prawa unijnego oraz międzynarodowego. Na marginesie zauważyć wypada, iż omówiona wyżej monografia pozostaje opracowaniem łączącym moje zainteresowania w obszarze zagadnień instytucjonalnych funkcjonowania UE oraz jej polityki zagranicznej.

Dorobek w każdym z przedstawionych obszarów zostanie omówiony poniżej.

Instytucjonalne (ustrojowe) aspekty funkcjonowania Unii Europejskiej

W odniesieniu do instytucjonalnych aspektów funkcjonowania Unii Europejskiej podejmowałem przede wszystkim zagadnienie równowagi instytucjonalnej oraz podziału władzy w ramach Unii. W tym obszarze głównym osiągnięciem stała się monografia

poświęcona zasadzie równowagi instytucjonalnej w prawie UE (T. Dubowski, *Zasada równowagi instytucjonalnej w prawie Unii Europejskiej*, Instytut Wydawniczy EuroPrawo, Warszawa 2010). W monografii dowodzone, iż równowaga instytucjonalna pozostaje jedną z zasad ogólnych prawa unijnego. Jako taka posiada ona także znaczenie z perspektywy zachowania podziału władzy w ramach Unii. Owo opracowanie monograficzne stanowiło jednocześnie kontynuację zainteresowań i badań prowadzonych na etapie rozprawy doktorskiej. Ośmielam się jednak przywołać je ze względu na fakt, iż w grudniu 2009 r. wraz z wejściem w życie Traktatu z Lizbony doszło do głębokiej reformy podstaw prawnych funkcjonowania Unii Europejskiej determinującej zarazem modyfikację jej charakteru prawnego. Analizy w zakresie równowagi instytucjonalnej wymagały w związku z tym gruntownej rewizji i w tym kształcie zostały zaprezentowane we wskazanej monografii. Rozprawa doktorska odnosiła się przy tym zasadniczo do reżimu wspólnotowego sprzed reformy dokonanej wskazanym Traktatem.

Zasada równowagi instytucjonalnej stanowiła też przedmiot krótszych opracowań naukowych mojego autorstwa prezentowanych w formie rozdziałów w pracach zbiorowych (T. Dubowski, *Równowaga instytucjonalna w Unii Europejskiej – wybrane zagadnienia w świetle postanowień Traktatu z Lizbony* [w:] S. Bożyk, A. Jamróz (red.), *Konstytucja. Ustrój polityczny. System organów państwowych*, Białystok 2010; T. Dubowski, *The Institutional Balance as CJEU's Contribution to Democracy in the Union: Selected Issues* [in:] E. Kuzelewska, D. Kloza, I. Kraśnicka, F. Strzyczkowski (eds.) *European Judicial Systems as a Challenge for Democracy*, Intersentia, Cambridge 2015). W pewnym powiązaniu z zasadą równowagi instytucjonalnej pozostaje zagadnienie samego podziału władzy w Unii Europejskiej (wcześniej – we Wspólnocie Europejskiej) i ta kwestia również stanowiła przedmiot prezentowanych przeze mnie opracowań naukowych (T. Dubowski, *Podział władzy w ramach Wspólnoty Europejskiej*, Administracja Publiczna. Studia krajowe i międzynarodowe, Białystok, nr 1 (13) 2009).

W omawianym obszarze – poza jednak samym zagadnieniem równowagi instytucjonalnej i podziału władzy w UE – prowadziłem również kompleksowe badania dotyczące prawa instytucjonalnego Unii Europejskiej. Zostały one zaprezentowane w monografii w języku angielskim poświęconej tej kwestii (T. Dubowski, *Constitutional Law of the European Union*, Temida 2, Białystok 2011).

Wśród zagadnień dotyczących instytucjonalnych aspektów funkcjonowania Unii przedmiotem moich zainteresowań stały się także kwestie legitymizacji władzy w UE a także problem potencjalnego wpływu państw członkowskich (ich grup) na działalność wybranych instytucji unijnych. Oba zagadnieniom poświęcone zostały opracowania w formie artykułów naukowych (T. Dubowski, A. Piekutowska, *Legitymizacja władzy Unii Europejskiej – wybrane aspekty instytucjonalno-proceduralne*, Przegląd Politologiczny, nr 4/2013) oraz rozdziałów w opracowaniach zbiorowych (T. Dubowski, *Visegrad Group – common goals and potential at the level of European Union institutions. Selected issues* [w:] A. Piekutowska, I. Wrońska (ed.) *Ten Years of the Visegrad Group Member States in the European Union*, Warsaw-Bialystok 2015).

Polityka zagraniczna Unii Europejskiej

Wybrane aspekty szeroko pojmowanej polityki zagranicznej Unii Europejskiej są kolejnym obszarem moich zainteresowań naukowych. W tym zakresie podejmowałem badania dotyczące zarówno określonych polityk (działań) unijnych jak i instytucjonalnych aspektów ich realizacji.

We wskazanych obszarach podejmowałem analizy dotyczące m.in. Partnerstwa Wschodniego Unii Europejskiej. Jestem jednym z redaktorów poświęconej temu programowi monografii (M. Zdanowicz, T. Dubowski, A. Piekutowska (red.), *Partnerstwo Wschodnie – wymiary realnej integracji*, Warszawa 2010). W ramach niniejszej monografii opublikowałem również opracowanie (jeden z rozdziałów monografii) poświęcone Partnerstwu Wschodniemu jako instrumentowi „zbliżania” wartości i norm w Unii i w państwach Partnerstwa (T. Dubowski, *Partnerstwo Wschodnie – droga do unifikacji norm, wartości i standardów* [w:] M. Zdanowicz, T. Dubowski, A. Piekutowska (red.), *Partnerstwo Wschodnie – wymiary realnej integracji*, Warszawa 2010).

Przedmiotem badań w obszarze polityki zagranicznej UE uczyniłem również samą wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa Unii jako szczególną unijną politykę. W tej mierze analizie poddałem główne zmiany w sferze WPZiB dokonane Traktatem z Lizbony. Efekty badań zostały opublikowane w formie rozdziału w monografii zbiorowej (T. Dubowski, *Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa UE w świetle postanowień Traktatu z Lizbony* [w:] E. Dynia (red.) *Prawo międzynarodowe i wspólnotowe wobec wyzwań współczesnego świata*, Rzeszów 2009).

W swej działalności naukowej w zakresie polityki zagranicznej UE podjąłem również wątki instytucjonalne w zakresie funkcjonowania owej polityki. Kwestie te analizowałem m.in. w odniesieniu do wpływu państw członkowskich na wschodnią politykę Unii (T. Dubowski, *Possibilities of the new Member States' impact on the Eastern policy of the European Union – institutional considerations* [w:] M. Zdanowicz, A. Doliwa-Klepcka (red.), *Wybrane aspekty wpływu członkostwa państw Europy Środkowo-Wschodniej na stosunki ze wschodnimi państwami ościennymi*, Temida 2, Białystok 2009).

W odniesieniu do aspektów instytucjonalnych polityki zagranicznej Unii badałem także relację między obywatelem Unii a unijną instytucją przedstawicielską (Parlament Europejski) w kontekście programowania i realizacji unijnych działań zewnętrznych. Celem rozważań w tym wymiarze było ustalenie, na ile obywatele UE poprzez swą instytucjonalną reprezentację na płaszczyźnie Unii mają szansę wpływać na kształt działań zewnętrznych Unii (T. Dubowski, *Citizen – European Parliament – external action of the European Union: Selected issues* [w:] E. Kuzelewska, D. Kloza (eds.), *Elections to the European Parliament as a challenge for democracy*, Vol. 2, Warszawa-Białystok 2013).

Wreszcie, aspekty instytucjonalne polityki zagranicznej Unii Europejskiej analizowałem także z perspektywy unijnej władzy wykonawczej. W tym zakresie badaniu poddałem funkcjonowanie Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa jako reprezentanta unijnej władzy wykonawczej i jego wpływ na działania zewnętrzne Unii (T. Dubowski, *Wysoki przedstawiciel Unii ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa – na styku unijnej egzekutywy i działań zewnętrznych. Wybrane zagadnienia*, Białostockie Studia Prawnicze 2016, Zeszyt 20B). To opracowanie pozostaje jednocześnie w najsilniejszym związku z badaniami zaprezentowanymi w monografii wskazanej i omówionej w punkcie 4 autoreferatu.

Wybrane aspekty reżimu granicznego i polityki migracyjnej Unii Europejskiej

W zakresie reżimu granicznego oraz polityki migracyjnej Unii podejmołem m.in. szerokie badania dotyczące małego ruchu granicznego (MRG) postrzeganego jako instrument liberalizacji unijnego systemu wizowego. W tej mierze analizie poddałem zagadnienie małego ruchu granicznego w kontekście polskich doświadczeń w tym obszarze. Wyniki badań zaprezentowano przy tym w formie artykułu naukowego (T. Dubowski, *Local border traffic – European Union and Member States' Perspective (based on Polish Experience)*, European

Journal of Migration and Law, Vol. 14 (2012). Zagadnienie małego ruchu granicznego analizowałem również w świetle politycznych uwarunkowań dwustronnych relacji między państwami wdrażającymi MRG (T. Dubowski, *Local border traffic – political conditions of the development of bilateral relations between the Member States and third countries* [w:] M. Zdanowicz (ed.), *Local border traffic on the Polish section of the European Union external border*, Warsaw-Białystok 2014). Wreszcie MRG analizowałem także w kontekście bezpieczeństwa Unii Europejskiej i jej państw członkowskich (*Liberalisation vs. security. Local border traffic in the EU border regime. Selected issues* [w:] M. Zdanowicz (ed.), *Local border traffic on the Polish section of the European Union external border*, Warsaw-Białystok 2014).

Istotną część mojej aktywności naukowej w omawianym obszarze stanowiły również badania dotyczące statusu i funkcjonowania granic Unii Europejskiej. W największym zakresie podejmowane analizy poświęcone zostały granicom zewnętrznym Unii. W tym kontekście szczególną uwagę zwróciłem na granice Polski na odcinku stanowiącym zewnętrzną granicę UE (T. Dubowski, *Granica polsko-rosyjska jako granica zewnętrzna Unii Europejskiej*, Białostockie Studia Prawnicze, Zeszyt 9, Białystok 2011; T. Dubowski, A. Piekutowska, *Wschodnia granica Polski zewnętrzną granicą UE – konsekwencje dla ruchów migracyjnych do Polski* [w:] J. Jańczak, M. Musiał-Karg (red.), *Granice wewnętrzne i zewnętrzne Unii Europejskiej – pomiędzy otwartością a izolacją*, Poznań 2011). Badania reżimu granicznego Unii uzupełniono także analizą jednego z aspektów funkcjonowania granic wewnętrznych Unii – możliwości przywracania kontroli na owych granicach (T. Dubowski, A. Doliwa-Klepacka, *Tymczasowe przywracanie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych Schengen jako instrument zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprez masowych – doświadczenia wybranych krajów* [w:] M. Zdanowicz, S. Lutyński (red.), *Przyjazna granica – rok do Euro 2012*, Kętrzyn 2011).

Mój dorobek naukowy obejmuje także opracowania poświęcone wybranym aspektom polityki migracyjnej Unii Europejskiej. W tej mierze podejmowałem analizy natury ogólnej dotyczące wspólnej polityki migracyjnej Unii jako takiej (T. Dubowski, *Wspólna polityka imigracyjna Unii Europejskiej* [w:] M. Kolendowska-Matejczuk, *Prawo materialne Unii Europejskiej. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2013). W wymiarze polityki migracyjnej UE podejmowałem także badania dotyczące zagadnień bardziej szczegółowych. W tym zakresie analizie poddawałem zagadnienie Partnerstwa na rzecz Mobilności i jego wpływu na strukturę migracji do Unii (T. Dubowski, A. Piekutowska, *Partnerstwo na rzecz Mobilności a*

migracje legalne i nielegalne do Unii Europejskiej [w:] M. Zdanowicz, S. Lutyński (red.), *Przyjazna granica – rok do Euro 2012*, Kętrzyn 2011). Wśród szczegółowych zagadnień unijnej polityki migracyjnej analizowałem również, na przykładzie Polski, kwestię implementacji norm unijnych w zakresie standardów przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (M. Zdanowicz, T. Dubowski, *Reception Conditions Directive – Implementation in Poland* [w:] P. Minderhoud, K. Zwaan (eds.), *The recast Reception Conditions Directive: Central Themes, Problem Issues, and Implementation in Selected Member States*, Wolf Legal Publishers, Oisterwijk 2016).

Osiągnięcia w pozostałych obszarach tematycznych

Mój dorobek uzupełniają efekty działalności naukowej w innych niż wskazane wyżej – zróżnicowanych – obszarach badawczych. W tej mierze pragnę zwrócić uwagę na podejmowane przeze mnie analizy odnośnie odpowiedzialności międzynarodowej organizacji międzynarodowych (T. Dubowski, *Działania (akty) ultra vires w świetle odpowiedzialności organizacji międzynarodowych – wybrane zagadnienia* [w:] A. Kozłowski, B. Mielnik (red.) *Odpowiedzialność międzynarodowa jako element międzynarodowego porządku prawnego*, Wrocław 2009) a także na wybrane aspekty funkcjonowania międzynarodowych trybunałów karnych (T. Dubowski, *Czynnik czasu w funkcjonowaniu międzynarodowych trybunałów karnych (wybrane aspekty)*, Białostockie Studia Prawnicze, Zeszyt 7, Białystok 2010). Podejmowałem także – celem uzupełnienia bądź pogłębienia wiedzy w obszarach pozostających poza moim głównym profilem naukowym – zagadnienia mieszczące się w obszarze szeroko pojmowanej integracji gospodarczej państw europejskich. W tym zakresie, w formule współautorstwa, podejmowałem analizy dotyczące negocjowania wieloletnich ram finansowych w UE (T. Dubowski, A. Piekutowska, *Negocjacje wieloletnich ram finansowych Unii Europejskiej na lata 2014-2020 w warunkach kryzysu gospodarczego*, Optimum. Studia Ekonomiczne, 2014 nr 4(70)) oraz współpracy w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (T. Dubowski, A. Piekutowska *From Rivalry Toward Cooperation. Integration within European Economic Area*, Optimum. Studia Ekonomiczne, nr 5(71)/2014).

Wskazane wyżej osiągnięcia – poza formą publikacji – prezentowane były także podczas krajowych i międzynarodowych konferencji i seminariów naukowych. Pełny wykaz dorobku

naukowego wraz z wystąpieniami na konferencjach oraz wykaz osiągnięć dydaktycznych i popularyzatorskich zawarto w stosownych załącznikach.

Janina Dubowska